

Χίος (Βολισσ. Καρδάμ.) Συνών. *άλατάρμη 2, άλο-
σάχνη 1, άλυκη 2, άφρίτης.*

άλυκίζω Πόντ. (Τραπ.)

Έκ τοῦ ἐπιθ. *ά λ υ κ ό ς.*

Παρέχω γεῦσιν ὑφάλμυρον, ἐπὶ ὕδατος καὶ ἐδεσμάτων:
Τὸ νερόν άλυκίζ'.

άλυκιν τό, Πόντ. (Οἶν. Σινώπ.)

Έκ τοῦ μεσν. ἐπιθ. *ά λ υ κ ι ο ν* = άλμυρόν, θαλάσσιον.
Πβ. Μ. Έτυμολ. 70,42.

Άλατισμένον ἐντόσθιον ἰχθύος καὶ μάλιστα παλα-
μύδος. Πβ. *ά λ υ κ α σ έ α, ά λ υ κ ό ξ ι ν ο ς, ά λ υ κ ό ς 2,
ά λ υ κ ω σ ί α.*

άλυκισμαν τό, Πόντ. (Τραπ.)

Έκ τοῦ ρ. *ά λ υ κ ί ζ ω.*

Τὸ νά παρέχη τις γεῦσιν ὑφάλμυρον: *Τοῦ νεροῦ - τοῦ
φασί' τ' άλυκισμαν (φασί' = φαγητοῦ).*

άλυκόξινος ἐπίθ. άμάρτ. *ά λ υ κ ά ξ ι ν ο ς* Πόντ. (Οἶν.)

Έκ τῶν ἐπιθ. *ά λ υ κ ό ς* καὶ *ξ ι ν ό ς.* Τὸ *ά λ υ κ ά ξ ι ν ο ς*
κατ' ἐπίδρασιν τοῦ *ά λ υ κ ά* πληθ. τοῦ ἐπιθ. *ά λ υ κ ό ς.*

Άλμυρόξινος, κυρίως ἐν τῷ πληθ. ὡς οὐς., τὰ ἐν τῇ
ἄλμῃ διατηρούμενα λαχανικά. Πβ. *ά λ υ κ α σ έ α, ά λ υ κ ι ν,
ά λ υ κ ό ς 2, ά λ υ κ ω σ ί α.*

άλυκός ἐπίθ. Καπ. (Άνακ. Άραβάν. Σίλ. Σινασσ.
Φερτάκ. κ. ά.) Πόντ. (Άμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Κρώμν. Όφ.
Σάντ. Σινώπ. Τραπ. Χαλδ.)

Τὸ άρχ. ἐπίθ. *ά λ υ κ ό ς.*

1) Άλμυρός ἐνθ' άν.: *Φαγεῖν - ψωμῖν άλυκόν* Κερασ.
Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ. *Χαψία άλυκά* Τραπ. *Έ* μαερεία
'ς σ' *άλυκὸ 'ς σὸ μέρος ἐν'* (τὸ φαγητὸν κλίνει πρὸς τὸ
άλμυρόν μέρος, ἥτοι εἶναι ὀλίγον άλμυρόν) Όφ. β)
Μεταφ. άκριβός, δαπανηρός Πόντ. (Κερασ. Όφ. Τραπ.
Χαλδ. κ. ά.): *Άλυκὸν ἐν', 'κ' έπορῶ ν' άγοράζ'* ά Κερασ.
Χαλδ. *Τὸ βούτερο βαρέα άλυκὸ ἐν'* (βαρέα = πολὺ) Όφ.

2) Κατὰ πληθ. οὐς., τὰ άλμυρά ἐν γένει ἐδέσματα, ὡς
οἱ ταριχευμένοι ἰχθύες κττ. Καπ. (Σίλ.) Συνών. *ά λ υ κ α -
σ έ α, ά λ υ κ ω σ ί α.* Πβ. *ά λ υ κ ι ν, ά λ υ κ ό ξ ι ν ο ς.*

Έ

άλυκότε ή, Πόντ. (Κερασ.)

Έκ τοῦ μεταγν. οὐς. *ά λ υ κ ό τ η ς.*

Ιδιότης τοῦ άλμυροῦ ἐδέσματος, άλμυρότης. Συνών.
ά λ υ κ ω σ ύ ν ά, ά ρ μ υ ρ ά δ α.

άλυκώνω Πόντ. (Οἶν.)

Έκ τοῦ ἐπιθ. *ά λ υ κ ό ς.*

Δίδω εἰς τινα νά φάγη άλμυρά ἐδέσματα. Πβ. *ά λ υ -
κ ω τ ί ζ ω.*

άλυκωσία ή, Πόντ. (Κερασ. Οἶν.) *ά λ υ κ ω σ ί α* Πόντ.
(Κερασ.)

Έκ τοῦ οὐς. **ά λ υ κ ω σ ι.* Διὰ τὸν σχηματισμὸν πβ.
ά ρ μ ά τ ω σ ι - ά ρ μ α τ ω σ ι ά κττ.

Άλμυρόν ἐδεσμα: *Τὴν άλυκωσίαν πολλὰ άγαπῶ* Οἶν.
Έ καρδία μ' *άλυκωσίγαν έθέλεσεν* Κερασ. Συνών. *ά λ υ κ α -
σ έ α, ά λ υ κ ά* (ιδ. *ά λ υ κ ό ς 2*). Πβ. *ά λ υ κ ι ν, ά λ υ κ ό ξ ι ν ο ς.*

άλυκωσύνά ή, Πόντ. (Κερασ. Σάντ.)

Έκ τοῦ ἐπιθ. *ά λ υ κ ό ς.*

Άλμυρότης. Συνών. *ά λ υ κ ό τ ε, ά ρ μ υ ρ ά δ α.*

άλυκωτίζω Πόντ. (Οἶν.)

Έκ τοῦ ἐπιθ. *ά λ υ κ ω τ ό ς.*

Κάμνω τι ὑφάλμυρον. Πβ. *ά λ υ κ ώ ν ω.*

άλυκωτός ἐπίθ. Πόντ. (Κερασ. Σάντ. Χαλδ.)

Έκ τοῦ ἐπιθ. *ά λ υ κ ό ς* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
- ω τ ό ς.

Ό ὀλίγον άλμυρός, ὑφάλμυρος: *Άλυκωτὸν φαγεῖν.*

άλυπησιά ή, Σίφν. — Λεξ. Γαζ. (λ. *ά λ υ π ί α*) Μ. Έγ-
κυκλ. Βλαστ.

Έκ τοῦ ἐπιθ. *ά λ υ π η τ ο ς.* Διὰ τὸν σχηματισμὸν ιδ. ά-
στερητ. 1 β.

Τὸ νά μὴ λυπῆται, νά μὴ συμπαθῇ τις τινά, άναλγησία,
σκληρότης: *Έ*δε *άλυπησιά* του! Σίφν. Συνών. *ά λ υ γ ι σ ι ά,
ά π ο ν ι ά, ά σ υ μ π ο ν ι ά.*

άλύπητα ἐπίρρ. κοιν. *ά λ ύ π ' τ α* βόρ. ιδιώμ.

Έκ τοῦ ἐπιθ. *ά λ ύ π η τ ο ς.* Έ

1) Άνευ λύτης, άπηνῶς, σκληρῶς κοιν.: *Δέρνει-χιτυπᾷ
άλύπητα.* Συνών. *ά θ ε α.* 2) Χωρὶς φειδῶ, άφθόνως,
δαφυλῶς κοιν.: *Έ*οδεύει - τρώγει *άλύπητα* κοιν. *Ό* τῶρις
του *δκιᾷ* του τὰ *ρηάλ-λια* *άλύπητα*, *άμ-μᾷ Έ*οδκιάζει τα
τῶ *έ*τδεῖνος *άλύπητα* (*ρηάλ-λια* = χρήματα, *δκιᾷ* = δίδει)
Κύπρ.

άλύπητος ἐπίθ. κοιν. *ά λ ε ή π η τ ο ς* Σῶρ. (καὶ *ά λ ύ π η -
τ ο ς*) *ά λ ύ π ε τ ο ς* Πελοπν. (Λακων. καὶ *ά λ ύ π η τ ο ς*) Πόντ.
(Κερασ.)

Τὸ άρχ. ἐπίθ. *ά λ ύ π η τ ο ς.*

1) Ό μὴ ὑποστάς, ὁ μὴ δοκιμάσας λύπας πολλαχ. καὶ
Πόντ. (Κερασ.): *Άλύπητος έ*ζησε *όλη* του *τῇ* *ζωῇ* πολλαχ.
*Άλύπετος έ*πέρασα Κερασ. Συνών. *ά λ υ π ο ς, ξ έ ν ο ι α σ τ ο ς.*

2) Ό μὴ αἰσθανόμενος λύπην δι' άλλους, άνηλεής,
άσπλαγχνος σύνηθ. καὶ Πόντ. (Κερασ.): *Άλύπητος ά*νθρω-
πος, *δ*ε *σ*υγκινεῖται καὶ νά *σ*ε *β*λέπῃ νά *ψ*υχομαχῆς! σύνηθ.
Άλύπετον καρδίαν *έ*δει(έχει) Κερασ. *Άλύπητε*, *λ*υπήσου με!
Σῶρ. || *Ά*σμ.

Άλύπητη, *λ*υπήσου με καὶ *δ*ές τὰ *β*άσανά μου
καὶ *κ*άμε *έ*λεος 'ς *έ*μέ, *ά*φέδρα *κ*ωπελλιά μου

Κρήτ. 3) *Ά*φειδής, *ά*φθονος κοιν. *Έ*φαγε *ξύλο* *ά*λύ-
πητο κοιν. *Άλύπετον* *ξύλον* *έ*δωκ' *ά*τον Κερασ. *Έ*ει *λε*φτά
*ά*λύπητα (*έ*ει = *έ*χει) *Ά*νδρ. || *Ά*σμ.

*Έ*να *π*ουλλάκι *τά*γιζα *ά*λύπητο *ά*λεύρι
καὶ *χ*ορταράκι *π*ράσινο *γ*ιὰ νά *τ*ὸ *κ*άμω *τ*αίρι

(ἐπὶ κόρης άγαπωμένης) *Θ*ήρ.

άλυπος ἐπίθ. Πελοπν. (Άρκαδ.) κ.ά. — Λεξ. Λάουνδ.
Βλαστ.

Τὸ άρχ. ἐπίθ. *ά λ υ π ο ς.*

Ὁ μὴ ὑποστὰς λύπας, ὁ μὴ δοκιμάσας συμφοράς.
Συνών. ἀλύπητος 1, ξένοιαστος.

ἄλυσι ἡ, Νίσυρ. Στερελλ. (Μεσολόγγ.) Τῆλ. κ. ἀ.
—Λεξ. Βλαστ. 236 ἄλσει Νίσυρ. Ρόδ. κ. ἀ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἄλυσις. Διὰ τὸν τύπ. ἄλσει ιδ. ΓΧα-
τζιδ. ΜΝΕ 2,406.

1) Εἶδος δεσμοῦ, ὀργάνου ἐξαρτήσεως, ἡ εἶδος κοσμή-
ματος σχηματιζομένου διὰ τῆς διαδοχικῆς ἐνώσεως μεταλ-
λίνων κρίκων Νίσυρ. Ρόδ. Τῆλ. Στερελλ. (Μεσολόγγ.) κ. ἀ.
—Λεξ. Βλαστ. 236: Τὸ ἔχω δεμένο με τοῖς ἄλυσες μὴν
φύγῃ Μεσολόγγ. || Φρ. Βάζω 'ς τοῖς ἄλυσες (φυλακίζω)
Λεξ. Βλαστ. || *Ἀσμ.

Ζώσετε τὸ καράβι μου μ' ἄλυσι σιδερένη
κι ἂς ἔρθουν δώδεκ' ἀπουμπρὸς καὶ δώδεκ' ἀπουπίσου
καὶ δώδεκ' ἀφ' τὴν μὴν μερὰ καὶ δεκοχτὼν ἀφ' τὴν ἄλλῃ
Τῆλ. Συνών. ἀλύσι 1, ἄλυσιά, ἄλυσίδα 1, ἄλυσίδι 1,
ἄλυσιδιά, ἄλυσος 1. 2) Ζώνη γυναικεῖα ἄλυσιδωτὴ
Νίσυρ.

ἀλύσι τό, *Ἡπ. —Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. Βλαστ. ἀλύδι
Πελοπν. (Καρυὰ Κορινθ.) ἀλύσ' Στερελλ. (Αἰτωλ.) 'λύσι
*Ἡπ. 'λύσ' Στερελλ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀλύσιον.

1) *Ἀλυσι 1, ὁ ιδ., *Ἡπ. Στερελλ. (Αἰτωλ. κ. ἀ.) —Λεξ.
Βλαστ.: Τὸν μ' λάρ' ἔχ' τ' ἀλύσια κριμασμένα κατ' Αἰτωλ.
*Ἐνα σουρὸ ἀλύσια θέλ'ς νὰ τοῦ δέθ'ς τοῦ σκ'λλι αὐτόθ.

2) Πληθ., ἀλύσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται τὸ
περιδέριον Πελοπν. (Καρυὰ Κορινθ.): *Ἀσμ.

Τὸ χειρτάμι με τ' ἀλύσια, | τὴ κυρὰ νὰ πιάγῃ λύσια
(σκαπτικόν). 3) Πληθ., πέντε ἢ ἕξ, ἐνίοτε δὲ καὶ περισ-
σότεραι ἀργυραὶ ἀλύσεις, αἱ ὁποῖαι ἐξαρθόμεναι ἀπὸ τὴν
ἀργυρᾶν πόρπην τῆς γυναικεῖας ζώνης κατέρχονται πρὸς
τὰ κάτω καὶ κατόπιν καμπυλούμεναι πρὸς τὰ ἄνω δεξιὰ
συγκεντρώνονται εἰς ἀργυρᾶν πόρπην Στερελλ. (Αἰτωλ.)
—Λεξ. Μ. Ἐγκυκλ. Πβ. ἀσημοζώναρο.

ἀλυσιά ἡ, ἀμάρι. ἀλυσίγα Πόντ. (Κερασ.) ἀλυσᾶ
Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄλυσι. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

*Ἀλυσις: *Ἀσμ.

Ἡῤραν τὰ πόρτας ἀνοιχτά, τὰ παραθύρᾳ ἀκλειδᾶ,
ἠῤραν καὶ τὰ λαγωνικά 'ς τὴν ἄλυσᾶν δεμένα
Τραπ.

Σ' ἐδέσαμε 'ς τὸν μαῦρο σου κ' ἐκόπηκε ἀλυσίγα
Κερασ. Συνών. ιδ. ἐν λ. ἄλυσι 1.

άλυσίδα ἡ, κοιν. καὶ Πόντ. (Οἶν.) ἀλ'σίδα βόρ.
ιδιῶμ. ἀλ'σίδα Α.Ρουμελ. (Φιλιππούπ.) Καπ. Μακεδ.
(Χαλκιδ.) ἀλτσιδα Θεσσ. Θράκ. (*Ἀδριανούπ.) Μακεδ.
(Βελβ. Σίτοβ.) ἀλεσίδα Α.Ρουμελ. (Σωζόπ.) Μεγίστ.
Νίσυρ. Πόντ. Ρόδ. ἀλεσίδα Α.Ρουμελ. (Φιλιππούπ.)
ἀλυσία Κύπρ. (καὶ ἄλυσίδα) 'λυσίδα Ἰων. (*Ἐρυθρ.) 'λυσίδα
Χίος (*Ὀλυμπ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄλυσίδι. Ἡ λ. καὶ παρὰ Δουκ.

1) *Ἀλυσις κοιν. καὶ Πόντ. (Οἶν. κ. ἀ.): *Ἀλυσίδα χοντρή
-ψιλή-τοῦ παραβιοῦ-τοῦ μύλου-τῆς καμπάνας-τοῦ ρολοιοῦ
-τοῦ λαιμοῦ κττ. κοιν. *Ὅσον βάχος εἶδεν ἡ χάλασσα, τόσες
ὀρκνιές ἦταν ἡ ἄλυσία (ἐκ παραμυθ. βάχος = βάθος) Κύπρ.
|| Φρ. Εἶναι γιὰ τοῖς ἄλυσίδες (ἐπὶ τοῦ παρὰφρονος. Συνών.
φρ. εἶναι γιὰ τὸν ἄλτισο (ιδ. ἄλυσος), εἶναι γιὰ τὰ

σίδερα, εἶναι γιὰ δέσιμο) κοιν. Καὶ με ἄλυσίδες δὲν
κρατεῖται (ἐπὶ τοῦ παραφόρου καὶ ὀρμητικοῦ) Λεξ. Βλαστ.
Βάζω 'ς τοῖς ἄλυσίδες (φυλακίζω) Λεξ. Βλαστ. || *Ἀσμ.

Ἄνουν τὰ ποδαράκια του μ' ἐννεὰ ὀργνιές 'λυσίδα
Ἐρυθρ.

Φορέσαν τὴν τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ μαργαριτάρια,
πῆγαν τὴν καὶ τὴν ἔδεσαν με τὴν χρυσὴν ἀλ'σίδα

Καπ. Συνών. ιδ. ἐν λ. ἄλυσι 1. 2) Πληθ., τὰ κυκλῆα
τοῦ νήματος, ὅταν τοῦτο ἐτοιμάζεται καὶ τοποθετῆται εἰς
τὴν σβάρναν Μέγαρ. Πβ. ἄλυσίδι 3, 4 καὶ 5. 3)
Σχοινίον πλεκτὸν διαχωρίζον ζευγὸς βοῶν εἰς τὰς γεωρ-
γικὰς ἐργασίας Κρήτ. 4) Εἶδος παιδιᾶς Ἰων. (*Ἐρυθρ.)
Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Ἀθῆν. Λέσβ. (Μυτιλήν.)

άλυσιδάκι τό, κοιν. ἀλ'σ'δάκ' βόρ. ιδιῶμ. ἄλυσι-
δάτσι ἐνιαχ.

Τὸ μεσν. οὐσ. ἄλυσιδάκι. Πβ. Γεωργηλ. Θανατ.
Ρόδ. στ. 136 (ἐκδ. Wagner σ. 36) «καὶ ἄλλες ἀργυρό-
χρυσά ψιλὰ ἄλυσιδάκια | νὰ τὰ κρεμοῦσιν οἱ πτωχεῖς καὶ
τὰ θηλυκουδάκια».

1) Μικρὰ ἄλυσις κοιν. Συνών. ἄλυσιδάκος, ἄλυσ-
σιδίτσα, ἄλυσιδοπούλλα, ἄλυσιδούλλη. 2)
Εἶδος ἄλυσιδωτοῦ ραψίματος διακοσμητικοῦ τῶν ἐνδυ-
μάτων Χίος

άλυσιδάκος ὁ, ἀμάρι. ἀλ'σ'δάκος *Ἡπ. (Χουλιαρ.)

*Υποκορ. τοῦ οὐσ. ἄλυσίδι διὰ τῆς παραγωγικῆς
καταλ. -άκος.

*Ἀλυσιδάκι 1, ὁ ιδ.

*ἄλυσιδάνα ἡ, ἀλ'σ'δάνα *Ἡπ. (Χουλιαρ.)

Μεγεθ. τοῦ οὐσ. ἄλυσίδι διὰ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
-άνα.

Μεγάλη ἄλυσις. Συνών. ἄλυσιδάρα.

άλυσιδάρα ἡ, κοιν.

Μεγεθ. τοῦ οὐσ. ἄλυσίδα διὰ τῆς παραγωγικῆς καταλ.
-άρα. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ.

*Ἀλυσιδάνα, ὁ ιδ.

άλυσίδι τό, ἀλυσίδιν Κύπρ. Πόντ. (Κερασ.) ἀλυσ-
σίν Κύπρ. ἄλυσίδι κοιν. καὶ Πόντ. (Οἶν.) ἀλυσί Κάρπ.
ἀλ'σίδ' Μακεδ. (Χαλκιδ.) ἀλεσίδιν Πόντ. (Κερασ.) ἀλεσίδι
Μεγίστ. Νίσυρ. ἀλεσίδ' Πόντ. (Τραπ.) 'λυσίδι Εὐβ. Καπ.
Μέγαρ. Πελοπν. (Βούρβουρ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) 'λ'σίδ'
Μακεδ. (Χαλκιδ.)

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἄλυσίδιν. Ὁ τύπ. ἄλυσίδι καὶ
ἐν ἐγγράφῳ Νισύρ. τοῦ 1747.

1) *Ἀλυσις κοιν. καὶ Καπ. Πόντ. (Κερασ. Οἶν. Τραπ.):
Εἶναι δεμένος με τ' ἄλυσίδα σύννηθ. *Ἐδεσαν τὸν κλέ-
φτεν με τ' ἀλεσίδᾳ Τραπ. || Φρ. Κάνω-βάζω ἄλυσίδι τὰ
βούγγα καὶ ἄλωνίζω (συνδέω διὰ σχοινίου τοὺς βοῦς, οἱ
ὁποῖοι διὰ τῶν ποδῶν θὰ τρέβουν τὰ στάχνα. Πβ. ἄλυσ-
σιδίάζω 3) Κρήτ. Δράκως με τ' ἀλεσίδᾳ (ἐπὶ ρωμαλέου
ἀνδρός) Τραπ. || *Ἀσμ.

Πιάστε τῆς ἀξαγκωνιάστε με τρεῖς δίπλες τ' ἄλυσίδιν
τῶν ῥάντετε τ' ἀμ-μάδκια μου τρεῖς δίπλες τὸ ραφίδιν
Κύπρ.

Καὶ ῥάβγει του τὰ μ-μάτια του τρεῖς σόρτες τὰ προουσύμα
καὶ δέν-νει του τὰ χέρια του τρεῖς βόρτες τ' ἀλεσίδα
Νίσυρ.

